

Глаш В.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Кіріяк О.В., к.ю.н.

СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Процеси глобалізації станом на початок ХХІ століття продовжують активно проникати у всі сфери суспільного життя. Спадкові правовідносини, у центрі яких стоїть набуття права власності, – давно вийшли за рамки внутрішньодержавного права, що потребує підвищеної уваги до засад їх регулювання в інших національних системах, що взаємодіють із Україною у міжнародно-правовому полі. З огляду на це вважаємо актуальним провести порівняльне дослідження особливостей окремих питань відносин зі спадкування у двох різних правових системах – романо-германській та англо-американській, на прикладі України й Великобританії (зокрема Англії та Уельсу).

Як українське, так і англійське право передбачають два види спадкування: за законом та заповітом. Зокрема, українське законодавство в разі спадкування за законом передбачає існування черг спадкування. Згідно зі ст. 1258 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття (з урахуванням визначених законом винятків) [1]. Що ж до питання англійського спадкування за законом (*intestate succession*), то воно регулюється наступними актами (з урахуванням змін та доповнень): Законом про управління майном 1925 року (*Administration of Estates Act*) [1]; Законом про спадкування (Положення про забезпечення членів сім'ї та осіб, що перебувають на матеріальному утриманні) від 1975 року (*Inheritance (Provision for family and Dependents) Act*) [3] та іншими актами.

Особливість спадкування за законом в Англії, незважаючи на наявність класів спадкування, полягає у першочерговому акценті на кількості залишеного померлим майна, а також на привілейованому становищі іншого з подружжя, що його пережив [4]. Зокрема, черговий акт у сфері спадкових відносин, – Закон про спадкування та права довірчих власників від 2014 року (*Inheritance and Trustees' Powers Act*), вніс певні корективи у спадкування за законом і значно розширив права

іншого з подружжя. Він поширюється на територію Англії та Уельсу і регулює відносини зі спадкування, що виникли станом на 1 жовтня 2014 року та після 1 жовтня 2014 року [4]. Першими в ієрархії після іншого з подружжя, що пережив померлого, стоять діти спадкодавця, майно між якими ділиться порівну.

Що стосується спадкування за заповітом, то як українське, так і англійське законодавство, передбачає його обов'язкову письмову форму. Проте існують деякі відмінності. Зокрема, статтею 1247 ЦК України передбачено, що заповіт складається у письмовій формі, із зазначенням місця та часу його складення, а також має бути особисто підписаний заповідачем [1]. У свою чергу, згідно зі ст. 9 Закону Англії про заповіти 1837 р. зазначено, що заповіт складається в письмовій формі, підписується заповідачем чи іншою особою за його вказівкою, засвідчується не менш ніж двома свідками в його присутності [5], тоді як українське законодавство вимагає посвідчення заповіту нотаріусом або іншими посадовими чи службовими особами, визначеними ЦК України. З цього випливає, що романо-германська правова система розглядає заповіт як свого роду публічний акт, який повинен бути належним чином посвідчений уповноваженими особами, тоді як англо-американська правова система концентрується на особистому характері та пріоритеті волевиявлення заповідача.

Суттєвою відмінністю між спадкуванням за правом України і спадкуванням за правом Англії є також і те, що веденням спадкової справи займаються різні інституції. В Україні це – нотаріус, тоді як у Сполученому Королівстві таке завдання покладено на суди. Зокрема, до суду в Англії звертаються, аби «затвердити заповіт» (*“grant of probate”*) та визначити його виконавців, а в разі, якщо спадкодавець не склав заповіту, – з метою отримати дозвіл на управління майном померлої особи (*letters of administration*).

Отже, можемо зробити висновок, що між українським та англійським спадковим правом можна прослідкувати ряд відмінностей як щодо спадкування за заповітом, так і за законом. Зокрема, незважаючи на наявність майже однакових інститутів черг в Україні та класів у Сполученому Королівстві, національне законодавство за відсутності заповіту визначає, що, окрім іншого з подружжя, майно померлого спадкують батьки та діти. У Сполученому Королівстві привілейоване становище займає вдова або вдівець, який має право на «перші фунти», тобто успадковує значну частину, ба навіть все майно померлого. Різняться і підстави, за яких заповіт визнається дійсним і складеним відповідно до вимог закону, а також ставлення континентальної і загальної правових систем до самої природи заповіту. З огляду на це вбачаємо перспективу у подальшому дослідженні окремих питань

спадкових правовідносин в Україні та Сполученому Королівстві, зокрема Англії та Уельсі.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 40-44. Відомості Верховної Ради України. 2003. Ст. 356.

2. Administration of Estates Act 1925. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/23/contents>.

3. Inheritance (Provision for Family and Dependents) Act 1975. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1975/63/contents>.

4. Inheritance and Trustees' Powers Act 2014. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/16>.

5. Wills Act 1837. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Will4and1Vict/7/26>.

УДК 341.9(043.2); 347.6(043.2)

Катерезюк Д.С., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Скриник М.В., старший викладач

ТИМЧАСОВЕ ВЛАШТУВАННЯ ДИТИНИ, ЯКА ЗАЛИШИЛАСЯ БЕЗ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Активні бойові дії на території України мають катастрофічні наслідки, ставлять сім'ї у кризові ситуації і можуть призводити до розлуки батьків і дітей. Наразі багато українців, а також й іноземців, хочуть допомогти та подбати про дітей, які втратили батьків чи потребують опіки.

В умовах війни виникла нагальна потреба законодавчого врегулювання ряду питань щодо захисту прав дітей, вирішення яких за загальним порядком, який діяв у мирний час, було неможливим.

Очевидно, що воєнний стан та активні бойові дії в Україні визначають нові реалії сьогодення, і встановлений чинним законодавством загальний порядок захисту прав дітей, який діяв у мирний час, у більшості випадків просто перестав працювати.

В умовах воєнного стану гостро постало питання про можливість реального захисту прав дітей, які стали жертвами російської агресії і залишилися без піклування батьків чи перебувають у складних життєвих обставинах.